

Список використаних джерел:

1. Горбулін В. Стратегічне планування : вирішення проблем національної безпеки : монографія / В. Горбулін, А. Качинський. – К. : НІСД, 2010. – 288 с.
2. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – Київ : НІСД, 2013. – 101 с.
3. Криштанович М. Ф. Реалізація механізмів публічного управління у сфері цивільного захисту України щодо національної безпеки / М. Ф. Криштанович // Вісник Національного університету цивільного захисту України. – 2017. – Вип. 1 (6). – С. 341–347. – (Серія «Державне управління»).
4. Ліпкан В. А. Національна безпека України : навч. посіб. / В. А. Ліпкан. – Київ : КНТ, 2009. – 574 с.

References:

1. Gorbulin, V.P. *Strategichne planuvannya : vy`rishennya problem nacional`noyi bezpeky` [Strategic planning: solution of the problems of the national security]*. Kyiv : NISD, 2010. Print.
2. Kachyns`kyj, A.B. *Indy`katory` nacional`noyi bezpeky` : vy`znachennya ta zastosuvannya yix grany`chny`x znachen` [Indicators of national security: definition and use of extreme values]*. Ky`yiv : NISD, 2013. Print.
3. Kry`shtanovy`ch, M.F. “Realizaciya mexanizmiv publichnogo upravlinnya u sferi cy`vil`nogo zaxy`stu Ukrayiny` shhodo nacional`noyi bezpeky` [Realiztion of mechanisms of public administration in the sphere of civil protection of Ukraine].” *Visny`k Nacional`nogo universy`tetu cy`vil`nogo zaxy`stu Ukrayiny*, 1 (6) (2017): 341–347. Print.
4. Lipkan, V.A. *Nacional`na bezpeka Ukrayiny` [Natiobal security of Ukraine]*. Ky`yiv : KNT, 2009. Print.

DOI: 10.5281/zenodo.3233422

УДК 351:342.57

Торічний В. О., к.психол.н., докторант ННВЦ НУЦЗУ, м. Харків

Torichniy V., doctoral candidate, Educational, Scientific and Production Center of National university of civil defence of Ukraine, Kharkiv

ФОРМУВАННЯ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЯК ЗАПОРУКА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ

FORMATION AND INTRODUCTION OF THE STATE INFORMATION POLICY AS GUARANTEE OF STATE SECURITY ENSURING

У статті розроблено підходи до формування та впровадження державної інформаційної політики як запоруки забезпечення національної безпеки. Зокрема, охарактеризовано структурні особливості й специфіку функціонування системи суб'єктів й об'єктів державної інформаційної політики. Окреслено загальну структуру державної системи забезпечення інформаційної безпеки. Визначено функції держави щодо забезпечення інформаційної безпеки.

Ключові слова: державна інформаційна політика, система, державна безпека, структура, функції.

The approaches to formation and introduction of the state information policy as guarantee of national security ensuring are developed in the article. In particular, the structural features and specifics of functioning of the system of subjects and objects of the state information policy are characterized. The general structure of the state system of information security ensuring is defined. The functions of the state by information security ensuring are determined.

Keywords: state information policy, system, state security, structure, functions.

Постановка проблеми. Одним з найбільш важливих суб'єктів інформаційних відносин є держава. Державні структури влади, будучи одним з головних суб'єктів процесу формування інформаційного суспільства, одночасно повинні виступати гарантом його інформаційної безпеки. Відповідно, це обумовлює актуальність обраної теми наукового дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми ефективного забезпечення державної безпеки неодноразово підлягали розгляду з боку численних вітчизняних і закордонних вчених, зокрема, таких І. В. Арістова [1], Н. В. Грицяк [2], Б. А. Кормич [3] та ін.

Проте розробка та впровадження дієвої державної інформаційної політики передбачає активізацію подальших досліджень у цій сфері.

Постановка завдання. Метою роботи є розробка підходів до формування та впровадження державної інформаційної політики як запоруки забезпечення національної безпеки.

Досягнення поставленої мети вимагає вирішення таких завдань:

- охарактеризувати структурні особливості й специфіку функціонування системи суб'єктів й об'єктів державної інформаційної політики;
- окреслити загальну структуру державної системи забезпечення інформаційної безпеки;
- визначити функції держави із забезпечення інформаційної безпеки.

Виклад основного матеріалу. Органи державної влади й управління, до компетенції яких входить регулювання соціально-політичних відносин в інформаційно-психологічній сфері, а також недержавні суб'єкти даної діяльності, які залучаються органами державної влади та управління для вирішення завдань державного регулювання в інформаційно-психологічній сфері, виступають в якості суб'єктів державної інформаційної політики.

У свою чергу, суб'єктами забезпечення інформаційної безпеки є органи, організації й особи, уповноважені законом на здійснення відповідної діяльності. Всі вони поділяються на три основні типи, що розрізняються інтересами в здійсненні цієї діяльності:

- індивіди як особистості;
- громадські організації;
- органи державної влади [1; 3].

Суб'єкти державної інформаційної політики можна розділити на дві основні категорії:

- державні суб'єкти державної інформаційної політики;
- суб'єкти масового інформування і комунікації.

У системі суб'єктів державної інформаційної політики державні суб'єкти поділяються на групи за такими категоріями:

- рівні влади і управління (державний, регіональний, місцевий);
- гілки державної влади (законодавча, виконавча, судова);
- напрямки діяльності органів влади (органи цивільного, економічного управління, «силовий блок», культура, зовнішньополітичні відомства) [2; 4].

У системі суб'єктів державної інформаційної політики суб'єкти масового інформування та комунікації поділяються на групи за такими категоріями:

- за видом власності (державні засоби масової інформації, що контролюються українськими фізичними й юридичними особами; недержавні засоби масової інформації, що контролюються іноземними фізичними й юридичними особами; недержавні засоби масової інформації);
- за способом поширення інформації (електронні засоби масової інформації, друковані засоби масової інформації, Internet-ЗМІ) [1; 2].

Держава займає особливе місце як серед суб'єктів державної інформаційної політики, так і серед суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, оскільки вона має унікальні засоби і сили протидії загрозам в даній сфері. Свою діяльність держава здійснює спільно з індивідами і суспільством, але при цьому вплив держави на забезпечення безпеки є визначальним. Це означає, що всі проблеми захисту життєво важливих інтересів України в інформаційній сфері мають вирішуватися органами державної влади. Так, основним суб'єктом забезпечення безпеки є держава, яка здійснює функції у цій галузі через органи законодавчої, виконавчої та судової влади. Держава є визначальним і провідним суб'єктом політики. Вона має монополію на насильство як засіб політичного панування і має великий творчий набір засобів впливу на поведінку всіх членів суспільства, а також матеріальні, технічні та кадрові ресурси для реалізації своєї політики.

Всі органи держави в тій чи іншій мірі беруть участь в діяльності щодо забезпечення інформаційної безпеки. Однак їх компетенція і предмети ведення в даній сфері діяльності різні, що визначається цілями і завданнями, що стоять перед цими органами [3; 4].

Компетенція органів державної влади є тим фундаментом, на якому

ґрунтується вся система забезпечення інформаційної безпеки. З огляду на те, що інформаційні системи й інформаційні ресурси створюються і використовуються всіма органами держави, в системі забезпечення інформаційної безпеки особливу роль відіграють ті органи влади держави, які виконують керівні та координуючі ролі, від оптимального визначення компетенції яких суттєво залежить інформаційна безпека країни.

Загальна структура державної системи забезпечення інформаційної безпеки включає чотири основні владні підсистеми, що утворюють гілки влади, які, в свою чергу, розрізняються функціями в області забезпечення інформаційної безпеки і відповідно компетенцією: президент України, законодавча влада, виконавча влада, судова влада.

Особливість реалізації функції забезпечення інформаційної безпеки полягає в тому, що кожен орган держави здійснює свою діяльність на базі використання інформаційної інфраструктури суспільства, виробляє і споживає інформаційні ресурси, має певні відносини з громадянами як представник власника державних інформаційних ресурсів і складових інформаційної інфраструктури повинен робити певні дії щодо забезпечення збереження ресурсів і безпеки функціонування інформаційних і телекомунікаційних систем, мереж зв'язку, систем автоматизації управління.

Як і будь-яка політика, політика в області інформаційної безпеки ґрунтується на певних принципах:

- дотримання Конституції і законодавства України, а також загально-визнаних принципів і норм міжнародного права;
- відкритість у реалізації функцій органів державної влади, що передбачає інформування суспільства про їх діяльність з урахуванням обмежень, встановлених законодавством України;
- правова рівність всіх учасників процесу інформаційної взаємодії незалежно від їх політичного, соціального та економічного статусу;
- пріоритетний розвиток вітчизняних сучасних інформаційних і телекомунікаційних технологій [1; 4].

Відповідно, найважливішими завданнями забезпечення інформаційної безпеки України є такі:

- реалізація конституційних прав і свобод громадян України в сфері інформаційної діяльності;
- вдосконалення та захист вітчизняної інформаційної інфраструктури, інтеграція України до світового інформаційного простору;
- протидія загрозі розв'язання протиборства в інформаційній сфері [2; 3].

Отже, держава в процесі реалізації своїх функцій щодо забезпечення інформаційної безпеки України:

- здійснює об'єктивний і всебічний аналіз та прогнозування загроз інформаційній безпеці України, розробляє заходи щодо її забезпечення;
- організовує роботу законодавчих (представницьких) і виконавчих

органів державної влади України щодо реалізації комплексу заходів, спрямованих на запобігання, відображення і нейтралізацію загроз інформаційній безпеці України;

- підтримує і координує діяльність громадських об'єднань, спрямовану на об'єктивне інформування населення щодо соціально значущі явища суспільного життя, захист суспільства від спотвореної та недостовірної інформації;

- здійснює контроль за розробкою, створенням, розвитком, використанням, експортом й імпортом засобів захисту інформації за допомогою їх сертифікації та ліцензування діяльності в галузі захисту інформації;

- реалізує необхідну протекціоністську політику щодо виробників засобів інформатизації і захисту інформації на території України і вживає заходів щодо захисту внутрішнього ринку від проникнення на нього неякісних засобів інформатизації та інформаційних продуктів;

- сприяє наданню фізичним і юридичним особам доступу до світових інформаційних ресурсів, глобальних інформаційних мереж;

- формулює і реалізує державну інформаційну політику України;

- здійснює розробку державної програми забезпечення інформаційної безпеки України, яка об'єднує зусилля державних і недержавних організацій в цій галузі;

- сприяє інтернаціоналізації глобальних інформаційних мереж і систем, а також входженню України до світового інформаційного співтовариства на умовах рівноправного партнерства [2–4].

Висновки. Як результат проведення поточного дослідження нижче наведено такі основні висновки:

1. Охарактеризовано структурні особливості й специфіку функціонування системи суб'єктів й об'єктів державної інформаційної політики. Відзначено, що суб'єкти державної інформаційної політики можна розділити на дві основні категорії: державні суб'єкти державної інформаційної політики та суб'єкти масового інформування і комунікації. Підкреслено, що держава займає особливе місце як серед суб'єктів державної інформаційної політики, так і серед суб'єктів забезпечення інформаційної безпеки, оскільки вона має унікальні засоби і сили протидії загрозам в даній сфері.

2. Окреслено загальну структуру державної системи забезпечення інформаційної безпеки. Зазначено, що загальна структура державної системи забезпечення інформаційної безпеки включає чотири основні владні підсистеми, що утворюють гілки влади, які, в свою чергу, розрізняються функціями в області забезпечення інформаційної безпеки і відповідно компетенцією: президент України, законодавча влада, виконавча влада, судова влада.

3. Визначено функції держави щодо забезпечення інформаційної безпеки: здійснення об'єктивного й всебічного аналізу та прогнозування загроз інформаційній безпеці України, розробляє заходи щодо її забезпечення; формування і реалізація державної інформаційної політики України; розробка

державної програми забезпечення інформаційної безпеки України, яка об'єднує зусилля державних і недержавних організацій в цій галузі тощо.

Список використаних джерел:

1. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно-правові аспекти / І. В. Арістова ; заг. ред. О. М. Бандурка. – Х. : УВС, 2000. – 368 с.
2. Грицяк Н. В. Державне управління в умовах розвитку інформаційного суспільства : навч. посіб. / Н. В. Грицяк. – К. : Вид-во НАДУ, 2012. – 220 с.
3. Кормич Б. А. Організаційно-правові засади політики інформаційної безпеки України / Б. А. Кормич. – О. : Юридична література, 2003. – 471 с.
4. Літвіненко О. Інформаційна безпека – складова національного суверенітету / О. Літвіненко // Політика і час. – 1997. – № 4. – С. 32.

References:

1. Aristova, I. V. *Derzhavna informacijna polityka: organizacijno-pravovi aspekty* [State information policy: organizational and legal aspects]. Kharkiv : UVS, 2000. Print.
2. Grycyak, N. V. *Derzhavne upravlinnya v umovax rozvytku informacijnogo suspilstva* [Public administration in the conditions of development of information society]. Kyiv : NADU, 2012. Print.
3. Kormych, B. A. *Organizacijno-pravovi zasady polityky informacijnoyi bezpeky Ukrayiny* [Organizational and legal fundamentals of policy of information security of Ukraine]. Odessa : Yurydychna literatura, 2003. Print.
4. Litvinenko, O. Informacijna bezpeka – skladova nacionalnogo suverenitetu [Information policy – a component of national sovereignty]." *Polityka i chas* 4 (1997): 32. Print.